

Cirkulär ekonomi i vardagen

Cirkulär ekonomi

Alvas telefonbatteri är inte längre så bra. Batteriet laddas ur snabbt, vilket i hög grad också påverkar användningen av telefonen. Telefonen är dock inte särskilt gammal, och Alva tycker mycket om den. Alvas kompis Maryam föreslår att Alva ska byta telefonbatteriet. De hittar en reparationsbutik där Alva kan byta sitt telefonbatteri snabbt och ganska billigt. Alva beslutar att ta med telefonbatteriet till butiken för byte. Det tar inte länge att byta det nya batteriet, och efter det fungerar telefonen bättre igen, och batteriet håller laddningen bra.

Fundera ännu på följande frågor:

- Vilka tankar väckte berättelsen hos dig?
- Har du köpt en ny telefon när den gamla inte längre har fungerat så bra, eller har du någon gång lämnat in din telefon till en reparationsbutik?

Inledning

I detta avsnitt fördjupar vi oss i teman kring cirkulär ekonomi. **Med cirkulär ekonomi avses en ekonomisk modell, där resurser och material används så effektivt som möjligt och där materialen hålls i omlopp under en lång tid.** Konsumtion av naturresurser över jordens gränser påskyndar klimatförändringen och naturförlusten. Cirkulär ekonomi anses vara ett viktigt sätt för att göra användningen av naturresurserna hållbarare, eftersom den kan begränsa klimatförändringen och naturförlusten.

Hur skulle vardagen se ut om kläder hyrs i stället för köps, telefonernas livslängd vore mycket längre än nuförtiden, eller om invånarna kunde låna verktyg från bostadsbolaget i stället för att köpa dem? Tänk om ditt gymnasium bara skulle köpa begagnade möbler och reparera dem i stället för att köpa nya?

Källor:

<https://helsinginilmastoteot.fi/sv/city-act/cirkular-ekonomi/>

<https://kiertotalousvahti.hel.fi/tietoa> (på finska)

<https://kiertotalousvahti.hel.fi/mita-on-kiertotalous> (på finska)

<https://www.sitra.fi/sv/artiklar/vad-betyder-begreppen/>

Hållbarare användning av resurser med cirkulär ekonomi

Cirkulär ekonomi är en ekonomisk modell som syftar till en så effektiv och hållbar användning av resurser som möjligt. I den nuvarande linjära ekonomiska modellen tillverkas, används och sedan kastas produkter bort. Denna modell har visat sig vara ohållbar. Ekonomi och konsumtion som baserar sig på överkonsumtion av naturresurser överskrider jordens ekologiska bärkraft. Koldioxidutsläppen påskyndar klimatförändringen och produktionen genererar mycket avfall. För att främja en hållbar framtid ska de ekonomiska modellerna ändras.

Cirkulär ekonomi syftar till sparsam användning av naturresurser, att hålla material i omlopp så länge som möjligt och att så lite avfall som möjligt produceras. Inom cirkulär ekonomi minskar slöseriet med jungfruliga råvaror och material, det vill säga råvaror och material från naturen, genom att materialen hålls i omlopp under en lång tid, vilket minskar utsläppen från produktionen och sparar naturresurser. Övergången till cirkulär ekonomi kräver ett nytt sätt att tänka på och utnyttja material och produkter.

Källor:

<https://helsinginilmastoteot.fi/sv/city-act/cirkular-ekonomi/>

<https://kiertotalousvahti.hel.fi/tietoa> (på finska)

<https://kiertotalousvahti.hel.fi/mita-on-kiertotalous> (på finska)

<https://www.sitra.fi/sv/artiklar/vad-betyder-begreppen/>

<https://media.sitra.fi/2017/02/27174628/Selvitys84-2.pdf> (på finska)

<https://www.sitra.fi/artikkelit/kuusi-faktaa-kiertotaloudesta/> (på finska)

<https://ym.fi/sv/programmet-for-framjande-av-cirkular-ekonomi> och [Sammanfattning av förslaget till programmet för cirkulär ekonomi](#)

Cirkulär ekonomi baserar sig på delning, hyrning, reparation och återvinning.

Hur fungerar cirkulär ekonomi? Inom cirkulär ekonomi kan produkter delas, hyras, repareras och återvinnas. När en ekonomi baserar sig på att produkter används så länge som möjligt, är det lönsamt att göra produkterna hållbara, långlivade, reparerbara och återvinningsbara.

Verksamhetssätt inom cirkulär ekonomi ska beaktas redan i början av produktens utformning.

- Vid tillverkningen av produkten ska man säkerställa att inget material hindrar återanvändning eller återvinning av produktens material.
- Vid slutet av produktens eller materialens livslängd ska deras material utnyttjas som råmaterial för nya produkter.

Inom cirkulär ekonomi kan nya produkter också ersättas med tjänster. I stället för att äga kan produkter och resurser delas eller hyras. Utöver delning och hyrning kan verksamhetsmodeller för cirkulär ekonomi omfatta bland annat planering av avfallsminimering, reparation och renovering, återanvändning och återvinning.

Med andra ord baserar sig cirkulär ekonomi på:

- Delning och hyrning.
- Reparation och renovering.
- Avfallsminimering.
- Återanvändning och återvinning.

Källor:

<https://helsinginilmastoteot.fi/sv/city-act/cirkular-ekonomi/>

<https://kiertotalousvahti.hel.fi/tietoa> (på finska)

<https://kiertotalousvahti.hel.fi/mita-on-kiertotalous> (på finska)

<https://www.sitra.fi/sv/artiklar/vad-betyder-begreppen/>

<https://media.sitra.fi/2017/02/27174628/Selvitys84-2.pdf> (på finska)

<https://www.sitra.fi/artikkelit/kuusi-faktaa-kiertotaloudesta/> (på finska)

<https://ym.fi/sv/programmet-for-framjande-av-cirkular-ekonomi> och [Sammanfattning av förslaget till programmet för cirkulär ekonomi](#)

Delningsekonomi som en form av cirkulär ekonomi

Delningsekonomi är ett ekonomiskt verksamhetsätt, där möjligheten att använda varor, tjänster och andra tillgångar är nyckeln i stället för ägande. Delningsekonomi kan hänga ihop med cirkulär ekonomi, men all delningsekonomi är inte cirkulär ekonomi.

Tanken med delningsekonomi är att effektivare utnyttja underutnyttjade varor, lokaler och tjänster. Utnyttjandet kan basera sig på exempelvis användarrättigheter, hyrning och delning. Nya digitala tjänster och plattformar kan användas för att bidra till detta.

Exempel på delningsekonomi är:

- Utlånings- och hyrningstjänster för varor.
- Bilpooler.
- Bibliotek.
- Stadscyklar.

Källor:

<https://helsinginilmastoteot.fi/sv/city-act/cirkular-ekonomi/>

<https://kiertotalousvahti.hel.fi/tietoa> (på finska)

<https://kiertotalousvahti.hel.fi/mita-on-kiertotalous> (på finska)

<https://www.sitra.fi/sv/artiklar/vad-betyder-begreppen/>

Cirkulär ekonomi kräver förändringar och beslutsfattande

Cirkulär ekonomi kräver också beslutsfattande och förändringar i företagens, hushållens och konsumenternas attityder och beteende. Den offentliga förvaltningen och kommunerna kan uppmuntra införandet av verksamhets sätt för cirkulär ekonomi. Även gymnasister kan som kommuninvånare, medborgare och konsumenter bidra till övergången från ohållbara ekonomiska verksamhetsmodeller.

Även du kan främja övergången till cirkulär ekonomi.

- Du kan också själv uppmuntra företag och organisationer att införa verksamhetsmodeller för cirkulär ekonomi.
- Du kan gynna företag som tillämpar cirkulär ekonomi eller skicka feedback till företag. Som konsument har du möjlighet att skicka feedback och önska att företagen exempelvis ökar användningen av återvunna material vid tillverkning av förpackningar eller att produkters hållbarhet och livslängd förbättras.
- Du kan önska att ditt gymnasium bättre tillämpar cirkulär ekonomi eller föreslå dina egna idéer.
- Förläng livslängden på dina tillhörigheter genom att exempelvis lämna in dina gamla kläder eller apparater för reparation.

Fundera på om du kan hyra vissa saker i stället för att köpa dem.

Källor:

<https://helsinginilmastoteot.fi/sv/city-act/cirkular-ekonomi/>

<https://kiertotalousvahti.hel.fi/tietoa> (på finska)

<https://kiertotalousvahti.hel.fi/mita-on-kiertotalous> (på finska)

<https://ym.fi/sv/programmet-for-framjande-av-cirkular-ekonomi> och [Sammanfattning av förslaget till programmet för cirkulär ekonomi](#)

Tecknad video: Det är dags att övergå till cirkulär ekonomi

Börja med att titta på Ekonomi och ungdom TAT:s [Det är dags att övergå till cirkulär ekonomi \(2:55\)](#) (2:55).

Fundera självständigt på följande frågor medan du tittar på den tecknade videon:

- Har du hört talas om cirkulär ekonomi förut?
- Känner du till några andra tjänster eller appar som lämpar sig för gemensam användning?
- Syns cirkulär ekonomi i din vardag? Hur?
- Skriv ner dina tankar kort. Ämnena kan senare diskuteras i par eller i små grupper.

Affärsmodeller för cirkulär ekonomi

Som medborgare och konsumenter kan vi också kräva hållbarare affärsverksamhet av företag. Företagen spelar också en viktig roll i övergången till cirkulär ekonomi.

Cirkulär ekonomi kan medföra nya arbetsplatser. Företagen kan planera verksamhet som baserar sig på cirkulär ekonomi med hjälp av affärsmodeller för cirkulär ekonomi.

Exempel på affärsmodeller för cirkulär ekonomi:

Cirkulerande råvaror

Företaget utnyttjar återvunna och biobaserade material samt förnybar energi i produktionen. Företaget utformar hållbara, reparerbara och återvinningsbara produkter.

Delningsplattformar

Företaget utnyttjar digitala plattformar som gör det möjligt att öka användningsgraden för varorna och resurserna genom exempelvis hyring, gemensam användning och delning.

Produkten som tjänst

Kunden betalar företaget för en viss funktion i stället för att äga en produkt. Intäkter genereras exempelvis från tjänste- eller hyresavtal.

Förlängning av livscykeln

Produkternas ursprungliga användningsändamål behålls så länge som möjligt, till exempel genom reparation och underhåll, uppgradering, återförsäljning och återtillverkning.

Resursåtervinning

Material eller energi som är användbara och värdefulla återvinns från avfall eller biprodukterna från produktionen.

Källor:

<https://media.sitra.fi/2022/02/09102713/kestavaa-kasvua-kiertotalouden-liiketoimintamalleista-2-1.pdf> (på finska)

<https://www.sitra.fi/sv/nyheter/en-ny-handbok-for-utveckling-av-affarsverksamhet-inom-cirkular-ekonomi-lampar-sig-for-alla-finlandska-foretag/>

https://japary.fi/pdf/rewitellen_kasikirja.pdf (på finska)